

М. В. Чекунов, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ
У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

Чекунов М. В.

Проблеми формування інформаційної культури у майбутніх вчителів фізичного виховання у процесі фахової підготовки

У статті розглядаються проблеми формування інформаційної культури у майбутніх вчителів фізичного виховання в процесі фахової підготовки в сучасних умовах реформування та інформатизації вищої освіти України. Розкриваються сучасні проблеми формування інформаційної культури у майбутніх вчителів фізичного виховання, яка вимагає подальшого розвитку та науково-методичного забезпечення, під час фахової підготовки у ВНЗ. Наголошується, що формування інформаційної культури у майбутніх вчителів фізичного виховання в процесі фахової підготовки є однією з пріоритетних завдань сучасної вищої фізкультурної освіти.

Ключові слова: інформаційна культура, майбутні вчителі фізичного виховання, фахова підготовка.

Чекунов М. В.

Проблемы формирования информационной культуры у будущих учителей физического воспитания в процессе специальной подготовки

В статье рассматриваются проблемы формирования информационной культуры у будущих учителей физического воспитания в процессе специальной подготовки в современных условиях реформирования и информатизации высшего образования Украины. Раскрываются современные проблемы формирования информационной культуры у будущих учителей физического воспитания, которая требует дальнейшего развития и научно-методического обеспечения, во время специальной подготовки в ВУЗе. Отмечается, что формирование информационной культуры у будущих учителей физического воспитания в процессе специальной подготовки является одной из приоритетных задач современного высшего физкультурного образования.

Ключевые слова: информационная культура, будущие учителя физической воспитания, специальная подготовка.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

У сучасному інформаційному суспільстві оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями та використання комп'ютера, як прикладного інструмента, стає невід'ємною складовою педагогічного процесу фахової підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання.

А. Светлорусова вважає, що впровадження в діяльність навчального закладу інформаційних технологій на сьогодні є пріоритетним напрямком реалізації державної освітньої політики. У рамках виконання Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки» [2] освітня галузь почала активно модернізувати процес професійної підготовки фахівців різних спеціальностей, впроваджуючи інформаційні і комунікаційні технології та засоби навчання [7].

Найважливішим критерієм професійної компетенції майбутнього фахівця з фізичного виховання в сучасній вищій освіті є його готовність до використання інформаційних та комунікаційних технологій у майбутній професійній діяльності. Таким чином, перед системою вищої фізкультурної освіти постає найважливіше завдання – формування високого рівня інформаційної культури майбутніх вчителів фізичного виховання в процесі фахової підготовки.

Зв'язок із науковими програмами або практичними завданнями. Стаття виконана в руслі досліджуваної в Інституті фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка теми „Теорія і методика застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і основ здоров'я в умовах неперервної освіти” (Державний реєстраційний номер 0110U000756).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що розгляду формуванню інформаційної культури присвячено дослідження таких учених (О. Гончарова, Н. Нурмеєва,

О. Повідайчик, А. Светлорусова, О. Шиман, та ін.) [1; 4; 6; 7; 8]. Використання інформаційних технологій та проблеми формування інформаційної культури в фізичному вихованні і спорті розглядаються в працях вчених (Р. Клопов, П. Петров та ін.) [3; 5].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даної статті полягає в тому, щоб розкрити проблеми формування інформаційної культури у майбутніх вчителів фізичного виховання в процесі фахової підготовки в сучасних умовах реформування та інформатизації вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Стрімкі темпи інформатизації системи вищої освіти та вдосконалення інформаційних та комунікаційних технологій утворюють нові інформаційні можливості для пошуку, аналізу, обробки інформації тощо. В наш час практично не можна назвати сферу людської діяльності, яка не зазнала б залежності від ринку інформації і не мала б потреби, у використанні новітніх інформаційних технологій, вимагаючи від фахівця відповідних знань та вмінь їх використовувати.

Проблеми формування інформаційної культури останніми роками стали предметом досліджень багатьох фахівців у різних галузях знань. Слід вказати, що у галузі знань „Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини”, не достатньо поділяється уваги проблемам формування інформаційної культури майбутніх вчителів фізичного виховання у процесі фахової підготовки, незважаючи на те що дуже багато сучасних науковців у своїх працях розглядають сучасні проблеми реформування та інформатизації вищої фізкультурної освіти.

О. Повідайчик доводить, що в умовах глобальної інформатизації найважливішим фактором суспільного розвитку і засобом підвищення результативності всіх галузей життєдіяльності людей є сучасні інформаційні та комунікаційні технології, спрямовані на створення, збереження та

забезпечення оптимальних способів представлення інформації [6]. Ми погоджуємося з О. Повідайчик, що в умовах глобальної інформатизації найважливішим фактором суспільного розвитку є сучасні інформаційні та комунікаційні технології і вважаємо, що саме ці процеси актуалізують проблему фахової підготовки висококваліфікованих кадрів з високим рівнем інформаційної культури, який вміє використовувати відповідним чином весь набір інформаційних та комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності, і що саме це потребує від вищої освіти постійного оновлення системи підготовки фахівців різного профілю.

Інформатизація системи вищої освіти передбачає підвищення якості загальноосвітньої та професійної підготовки, у напрямку формування готовності громадян до життя в сучасному інформаційному світовому співтоваристві на основі використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, свідчить Н. Нурмеєва [4]. Ми погоджуємося з Н. Нурмеєвою, що інформатизація системи освіти передбачає підвищення якості загальноосвітньої та професійної підготовки на основі використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, але хочемо додати, що всі ці процеси в значній мірі змінюють уявлення, погляди, поведінку, спосіб життя і мислення сучасного фахівця і ставить до нього нові вимоги, найважливішою серед яких і є формування інформаційної культури.

О. Шиман доводить, що зараз інформаційна культура розглядається, як обов'язковий складник загальної культури фахівця будь-якого профілю й основи якого необхідно формувати у студентів під час навчання на всіх факультетах навчальних закладів з урахуванням специфіки відповідного фаху [8]. Ми згодні з О. Шиманом, що інформаційну культуру необхідно формувати у студентів під час навчання з урахуванням специфіки відповідного фаху, і вважаємо, що насамперед це стосується процесу формування інформаційної культури при фаховій підготовці майбутнього вчителя фізичного виховання.

Серед основних проблем, що виникають під час формування інформаційної культури майбутніх вчителів фізичного виховання, слід визначити наступні:

- низька комп'ютерна грамотність
- низька мотивація к використанню інформаційних та комунікаційних технологій під час вирішення професійних завдань.

Для вирішення визначених проблем у майбутніх вчителів з фізичного виховання, на думку О. Гончарової, мають бути сформовані основні компоненти інформаційної культури, а саме: розуміння сутності інформації та інформаційних процесів, їх ролів пізнання навколишньої дійсності та творчої діяльності людини; володіння навичками застосування персонального комп'ютера, зокрема вміння працювати з клавіатурою, дисплеєм, з програмним забезпеченням персонального комп'ютера; розуміння ролі комп'ютера як ефективного засобу навчальної діяльності, ролі програмного супроводу процесу навчання, зокрема педагогічних програмних засобів; вміння організувати пошук, добір комп'ютерної інформації, необхідної для розв'язування навчальних завдань; наявність уявлень про алгоритм, його властивості та форми опису; мати уявлення про бази даних, інформаційно-пошукові системи, Інтернет тощо [1].

Під інформаційною культурою треба розуміти такий рівень інформаційної підготовки, який дозволяє людині не тільки вільно орієнтуватися в потрібному інформаційному середовищі, а й брати участь у його формуванні та перетворенні, сприяти інформаційним контактам.

Науковець у галузі фізичного виховання і спорту П. Петров доводить, що сучасний фахівець з фізичного виховання і спорту вирішуючи завдання інформатизації навчально-тренувального процесу в своїй професійній діяльності повинен володіти наступним:

- де і з якою метою слід використовувати можливості персонального комп'ютера, інформаційні та комунікаційні технології;

– які програмні продукти повинні забезпечувати вирішення завдань інформатизації навчально-тренувального процесу;

– як використовувати у своїй професійно-педагогічній діяльності програмно-педагогічні засоби;

– яким чином вести пошук, обробку, зберігання, передачу та подання навчальної та науково-методичної інформації в галузі фізичного виховання і спорту засобами сучасних інформаційних і комунікаційних технологій [5]. Переліченим вченим П. Петровим професійні здібності сучасного фахівця фізичного виховання і спорту, є відображенням інформаційної культури і повинні формуватися під час навчання у ВНЗ в процесі фахової підготовки.

Р. Клопов вважає, що професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту вимагає формування особистості, здатної до плідної професійної роботи в сучасних умовах, готової до професійної діяльності і володіє не тільки системою спеціальних знань, професійних дій і соціальних відносин, а й сформованістю і зрілістю професійно значущих якостей, відповідною кваліфікацією [3, с. 3]. Ми погоджуємося з Р. Клоповим, що професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту вимагає формування особистості, здатної до плідної професійної роботи в сучасних умовах, але хочемо додати, що ці всі завдання професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту не можливо досягти без формування високого рівня інформаційної культури майбутніх вчителів з фізичного виховання під час вивчення фахових дисциплін у ВНЗ.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого їх розвитку. Розглядання проблеми формування інформаційної культури у майбутнього вчителя фізичної культури в процесі фахової підготовки є сучасною проблемою вищої фізкультурної освіти, яка потребує подальшого розвитку і науково-методичного забезпечення. У перспективі планується приділити увагу сутності та змісту інформаційної культури у зарубіжній та вітчизняній теорії і практиці.

Література

1. **Гончарова О. М.** Формування основних компонентів інформаційної культури учнів при вивченні інформатики в старших класах з використанням середовища електронного підручника : Автореф. Дис... канд. пед. наук: 13.00.02. – Київ, 2000. – 22 с.
2. **Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки»** – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>
3. **Клопов Р. В.** Інформатизація вищої фізкультурної освіти // Журн. Теорія та методика фізичного виховання – 2007.– № 4 (30). – С. 3.
4. **Нурмеева Н. Р.** Формирование информационной культуры как отражение современных требований информационного общества –Режим доступу до статті: http://ifets.ieee.org/russian/depository/v11_i4/html/11.htm
5. **Петров П. К.** Информационные технологии в физической культуре и спорте: учеб. пособие / П. К. Петров. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 288 с.
6. **Повідайчик О. С.** Формування інформаційної культури майбутнього соціального працівника в процесі професійної підготовки : Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ужгородський національний ун-т. – Ужгород, 2007. – 278 с.
7. **Светлорусова А. В.** Роль ІКТ у професійній підготовці майбутніх керівників навчальних закладів – Режим доступу : <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/ITZN/em9/content/09savieo.htm>
8. **Шиман О. І.** Формування основ інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи : Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2005 – 257 с.

Chekunov M. V.

Problems of information culture of future teachers of physical education in special training

The article deals with the problem of information culture of future teachers of physical education in special training in modern conditions of reform and informatization of higher education in Ukraine. The book shows the modern problems of information culture of future teachers of physical education, which requires further development and scientific and methodological support during the special training at the university. It is noted that the formation of information culture of future teachers of physical education in special training is one of the priorities of modern higher physical education.

Keywords: information culture, future teachers of physical education, special training.

Відомості про автора

Чекунов Михайло Вікторович – аспірант кафедри теорії і методики фізичного виховання Інституту фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.